ҚАРОР ҚАТЪИЙ ЭМАС!

шикоятга ўрин бор

"Ёшим бир жойга борганида фирибгарликда, бировнинг ҳақига хиёнат қилганликда айблашларига чидай олмаяпман. Дўст-биродарларим қатори маҳалла-кўйга, жамоатчиликка аралашолмай қолдим. Бу кунларнинг ҳам адоғи бормикан?.. " Фуқаро Раҳмонжон Ҳамроқулов ёзган шикоятини ушбу сўзлар билан якунлаган.

Кўқонлик бу одам пайғамбар ёшида. У узоқ йиллар шаҳардаги 10-автосаройда фуқароларни фавқулодда муҳофаза қилиш бўлимида ишлаган. Корхонадаги 36 йиллик меҳнат фаолияти давомида обрў-эътибор орттирган, дўст-биродарлари кўп. Аммо у мана шу йиллар мобайнида давлат мукофотлари олишни, кўксига унвон қадашни ўйлаб кўрмаган экан. Шаҳарда кўкрак кериб юрадиган бу инсон унвону, мукофотларнинг нисбийлигини, асосийси, халқнинг эътибори эканлигини яхши тушунса-да, кўнгилетар бир-икковга дил ёрди. Унвон деганларини "гаплашиб" қўлга киритса бўлмайдими, қабилида маслаҳат солди. Энди нима дейсиз, шунақаси ҳам бўларкан-да.

Унвон гаплашиб берадиган шоввознинг ёнгинасида юрганлигидан, боз устига, божаси эканлигидан ғурур туйди. Уддабурон божа Икромжон Ибрагимов эса қариянинг кўнглидан ўтказган бегидир истакдан фойдаланиб қолмоқчи бўлди. Раҳмонжон ака рўзғордан орттириб, ғамлаган бир-икки танганинг сасини чиқарди... унвонли бўлсам бўлақолай, деб ўйлади, худонинг бу ожиз бандаси. Улар унвон илинжида 2003 йилнинг 16 январида Тошкент сари йўл олдилар. Йўл-йўлакай фуқаро Ҳабиба Аъзамова ҳам уларга йўлдош бўлди. Раҳмонжон ака бу аёлни танимасди, аёлнинг акаси Улуғбек Аъзамов Икромжон Иб-

мол, аниғи шуки, пойтахтга қатна-қатна бошланган кунларнинг бирида Эмиль Рўзибоев тўсатдан вафот этди. Яратганнинг хоҳишига шак йўқ, марҳумнинг хотираси ҳурмати Р. Ҳамроқулов, И. Ибрагимов, Ҳ. Аъзамовалар унинг хонадонига фотиҳага бордилар. Хонадон соҳибларига далда берган бўлдилар, марҳумнинг шаънига илиқ гаплар айтилди. Чиқар маҳали фотиҳага келганлар марҳумнинг оила аъзоларига олди-бердилари борлиги айтишга журъат қилдилар. Хонадон соҳибаси у киши вафот этганларида ёстиғи остидан битта 500 ва 200 сўмлик пулдан бошқа нарса чиқмаганини айтди. Ваҳоланки, Ҳабиба Аъзамова укасининг ишини ҳал қилиб бериш учун марҳумга 10 000 АҚШ доллари миқдорида пул берганини айтаётган эди.

2003 йил 19 апрелида Раҳмонжон Ҳамроқуловнинг хонадонига давлат рақами 15 С 9222 бўлган "Нексия" автомашинасида Икромжон Ибрагимов, Ҳабибахон Аъзамова ва унинг онаси Жамила Аъзамовалар келишди. Меҳмонлар хонадон эгасига: "Тошкентдаги Эмиль ака билан сен таништирган эдинг, энди пулни ўзинг тўлайсан" қабилида шарт қўйганларидан сўнг ўртада жанжал чиқди. Можаро қўл кўтаришгача борди, қўни-қўшниларнинг аралашувидан сўнг одамлар тарқалишди. Аммо ўзига хос "разбор" ўтказган И. Ибрагимов пулни Р. Ҳамроқуловнинг бўйнига қўйиб кетди.

бўлган жиноят тури акс этган. Бу тоифадаги жиноятни содир этишда одамнинг феъл-атвори, ижтимоий мавқеи муҳим аҳамият касб этади. Энди муқаддам хатти-ҳаракатларида бундай аломатлар сезилмаган, бир корхонада узоқ йиллар меҳнат қилиб, пенсияга чиққан одамнинг шундай жиноятни содир этишини тасаввур қилинг.

Албатта, ҳаётнинг тасодифлари кўп. Р. Ҳамроқулов кексайганида фирибгарлик қилса қилгандир. Жиноятларни ўрганишда терговчи-ю судьяларнинг сўзларига ишониш мумкин, қабилида фикр юритилса, бизнингча, Р. Ҳамроқуловга нисбатан адолатсизлик қилинган бўларди. Негаки, дастлабки тергов ҳаракатларида ҳам, суд мажлисларида ҳам қўпол процессуал хатоликларга, гувоҳларнинг кўргазмаларида чалкашликларга йўл қўйилганки, бундан кўз юмиб бўлмайди.

Р. Ҳамроқуловга нисбатан қўзғатилган жиноят иши юзасидан тўпланган айблов хулосасида фуқаролар Р.Ҳамроқулов, И.Ибрагимов ва Ҳ. Аъзамоваларнинг 2003 йилнинг 16 январида давлат рақами 15 АЕ 845 бўлган ҳайдовчи Абдулҳамид Жўраев бошқарувидаги "Нексия" машинасида Тошкентга шахсий ишлари билан йўлга чиққанликлари, йўлда Р. Ҳамроқулов укаси Ойбек Аъзамовнинг иши юзасидан кетаётган Ҳ. Аъзамованинг ишончига кирганий, укасини қамоқдан чиқариш учун танишлари борлиги айтгани

(2003 йил 17 январ) йўл олгани, Э. Рўзибоев ҳамда Р. Ҳамроқуловлар бу пулни фирибгарлик йўли билан ўзлаштиргани тергов ҳужжатларининг асосини ташкил қилади.

Терговлар жараёнида асосий гувоҳ сифатида жалб қилинган Икромжон Ибрагимов божаси Раҳмонжон Ҳамроқуловда унвон олиш истаги туғилгани, у унвон гаплашиб бериш учун рози бўлгани ва Тошкентга кетаётганларида Ҳабиба исмли аёл (дўсти Улуғбекнинг синглиси) йўлдош бўлгани ҳақида кўргазма берган. Гувоҳ ўз сўзида божаси Ҳабиба билан нималарнидир гаплашиб кетишгани, радионинг овози баланд бўлгани туфайли суҳбатни эшитмаганини таъкидлайди. Унвон "туҳфа" этиши мумкин бўлган шахс хусусида эса бунинг ишга алоқаси йўқлигини айтиб, кўргазма беришдан бош тортади. Бизнингча, дастлабки терговни олиб борган Фарғона вилояти ИИБ катта терговчиси Мирзажон Мирзаҳамдамов мана шу нуқтага кўпроқ эътибор бериши керак эди. Биринчидан, иккала божанинг Тошкентга сафаридан кўзланган мақсади ана шу кўргазмадан аниқ бўлса, иккинчидан унвон олиб берадиган одам (бу шахс моҳиятан Э. Рўзибоев, яъни И. Ибрагимовнинг таниши — А. Т.) аслида кимнинг таниши эканлиги равшанлашади. Модомики, унвон олиб берадиган "ҳожатбарор" Э. Рўзибоев эмас экан, буни

ҳам, олди-сотди шартномаси фикримиздан қайтишимизга асос бўлади. Сабаби, у 2003 йилнинг 23 январида расмийлаштирилган, бунинг устига, шартномада ҳовли нархи 850 000 сўм кўрсатилган. Иккинчидан, 12 000 000 сўм пулни Ҳабиба Аъзамова "қора бозорда" бир неча дақиқада ичида қандай алмаштириб улгурди экан?! Қайси азамат миршаблар нигоҳидан қочиб юриладиган "қора бозор"да Ҳ. Аъзамованинг пул олиб келишини махсус пул санайдиган аппарат билан кутиб турган экан?! Терговчи Мирзаҳамдамов бу чўпчакка ишонди, деб фараз қилайлик, аммо уни Ҳ.Аъзамованинг миллий валютани долларга ноқонуний равишда алмаштириш жиноят эканлигини ҳам билмайди, деб бўлармикан?..

Дастлабки терговдаёқ ишни хом-хатала олиб борилганлиги бошқа ўринларда ҳам сезилиб қолади. Масалан, айблов учун асосий ҳужжат бўлган Р. Ҳамроқулов тилидан ёзилиб, 19.04.2003 йилда Раҳмонжон ака яшовчи маҳалла қўмитасининг муҳри ва қўмита котибаси М. Атаджанованинг имзоси билан тасдиқланган тилхатнинг сохталигини суд-хатшунослик экспертизаси аниқлаган. Тилхатдаги ҳуснихат Икромжон Ибрагимовга тегишли эканлигини, имзони эса аниқлашнинг иложи йўқлигини

ноят ишлари бўйича Ўзбекистон тумани суди судьяси Д. Курбонова эса жазони деярли ўзгаришсиз қолдириб, Р. Ҳамроқуловдан жабрланувчи Ҳ. Аъзамова фойдасига 9 000 000 сўм миқдорида пул ундириш ҳақида ҳукм чиқарди. Суднинг апелляция босқичида (06.05.2004й.) ишни кўрган жиноят ишлари бўйича Фарғона вилояти суди ҳукмнинг жазо қисмини бекор қилиб, қолган қисмини ўзгаришсиз қолдирди.

" — Суд фақат айблов позициясидан туриб олиб борилди, дейди судланувчининг ҳимоячилари. — Акс ҳолда, иш терговнинг ўзидаёқ чок-чокидан сўкилиб кетиши керак эди..."

Бизнингча ҳам шундай. Иш Ўзбекистон тумани судида кўрилаётган маҳали судьянинг сўрови билан Кўқон шаҳар телекоммуникация боғланмасидан олинган маълумотларга кўра, Р. Ҳамроқулов 2003 йилнинг 16 январида Ҳ. Аъзамова билан танишмасидан аввал Аъзамованинг хонадонидан Э. Рўзибоевнинг уйига ўнлаб телефон қўнғироқлари бўлган. Иш юзасидан кўргазма берган Э. Рўзибоевнинг беваси Мамлакат Раҳимжонова Ҳабиба Аъзамовани Эмиль аканинг олдида аввал ҳам кўрганлигини, айтган. Бу эса жабрланувчининг ҳожатбарор Э. Рўзибоев билан олдиндан таниш эканлигини билдиради.

Албатта, бинонинг пойдевори қийшиқ бўлса, унинг бир кун келиб қулаши муқаррар. Шундай бўлди ҳам. Сувни лойқалатиб келган Икромжон Ибрагимов ва жабрланувчимизнинг акаси Улуғбек Аъзамовлар навбатдаги товламачиликлари учун шу йилнинг 13 майида Кўқон шаҳар жиноят ишлар бўйича судининг

ҚАРОР ҚАТЪИЙ ЭМАС!

шикоятга ўрин бор

булақолай, деб ўйлади, худонинг бу ожиз бандаси. Улар унвон илинжида 2003 йилнинг 16 январида Тошкент сари йўл олдилар. Йўл-йўлакай фуқаро Ҳабиба Аъзамова ҳам уларга йўлдош бўлди. Раҳмонжон ака бу аёлни танимасди, аёлнинг акаси Улуғбек Аъзамов Икромжон Ибрагимовнинг дўсти эканлигини билгач, ажабланмади. Маълум бўлишича, Ҳ.Аъзамова Тошкентга укасининг иши юзасидан ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларига шикоят ташлаш учун бораётган экан...

Тошкентда келиб, учовлон чексиз "қудрат" соҳиби, унвону хайрли ишларнинг "бошида" турадиган Эмиль Рўзибоевга учрадилар. Сезиб турганингиздек, Раҳмонжон Ҳамроқулов яқин кунларда кўксига унвон "тақадиган", энди бечора Ойбек ҳам қамоқдан уч кунда уйга "қайтадиган" бўлди. Бу ҳолат қанчалар фараҳли бўлмасин, бор-йўғи бир рўё эди. Агар одамлар Эмиль Рўзибоевдан унвон олганларида эди... қамалганлар ҳам бу шахснинг рухсати билан озод қилинганида эди!.. Эҳтимол...

Ҳа, буларнинг бари эҳтини ўзинг тўлайсан" қабилида шарт қўйганларидан сўнг ўртада жанжал чиқди. Можаро қўл кўтаришгача борди, қўни-қўшниларнинг аралашувидан сўнг одамлар тарқалишди. Аммо ўзига хос "разбор" ўтказган И. Ибрагимов пулни Р. Ҳамроқуловнинг бўйнига қўйиб кетди.

Табиийки, Раҳмонжон Ҳамроқулов "емаган сомсага пул тўламайман" қабилида юраверди, пул даъво қилаётган тараф эса тинч ўтирмади. 2003 йилнинг 5 августида Қўқон шаҳар прокуратураси фуқаро Ҳабиба Аъзамованинг аризасини асос қилиб, Р. Ҳамроқуловнинг устидан жиноят иши қўзгади. Дастлабки тергов ҳаракатларини олиб бориш учун ишни 28 августда Фарғона вилояти ИИБнинг тергов бўлимига юборди. Р. Ҳамроқулов Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 168-моддаси 3-қисм "а" банди билан айбланаётган эди.

Жиноят Кодексининг мазкур моддасида фирибгарлик, яъни ўзгалар ишончига кириб, уларнинг мол-мулкини алдов йўли билан ўзлаштириш, жўн қилиб,айтганда, ижтимоий аҳамияти ўта муҳим

ҳайдовчи Абдулҳамид Жўраев бошқарувидаги "Нексия" машинасида Тошкентга шахсий ишлари билан йўлга чиққанликлари, йўлда Р. Ҳамроқулов укаси Ойбек Аъзамовнинг иши юзасидан кетаётган Ҳ. Аъзамованинг ишончига киргани, укасини қамоқдан чиқариш учун танишлари борлиги айтгани акс этган. Тошкентга келганларидан сўнг эса Р. Ҳамроқулов гўё таниши Эмиль Рўзибоевнинг Ойбекни озод қилиш учун 15 000 АҚШ доллари сўраганини, бу пулни топиш учун Ҳ. Аъзамова қўлидаги уяли телефон орқали Қўқонга қўнғироқ қилгани ва "Ойи, ўғлингизнинг қамоқдан чиқишини хоҳласангиз, ҳовлини сотиб, пул тайёрланг" дегани баён этилади. Пировард натижада Аъзамоваларнинг Қўқондаги ҳовлисини Ойгул Эркабоевага 12 000 000 сўмга сотгани ва пулни Қўқон деҳқон бозори олдидаги валюта алмаштирилувчи "қора бозор"да 10 000 АҚШ долларига алмаштириб, Р. Ҳамроқуловга бергани ва улар шу заҳоти (Тошкентга) Эмиль Рўзибоевникига

кўзланган мақсади ана шу кўргазмадан аниқ бўлса, иккинчидан унвон олиб берадиган одам (бу шахс моҳиятан Э. Рўзибоев, яъни И. Ибрагимовнинг таниши — **А. Т.**) аслида кимнинг таниши эканлиги равшанлашади. Модомики, унвон олиб берадиган "ҳожатбарор" Э. Рўзибоев эмас экан, буни тасдиқлаш учун ўша ҳақиқий "ҳожатбарор"ни топиш лозим. Албатта, терговчи ишнинг адолатли ҳал бўлишидан манфаатдор бўлса.

Ишда жабрланувчи тарикасида гувоҳлик берган Ҳабиба Аъзамова эса Қўқондаги ҳовлисини фуқаро Ойгул Эркабоевага 12 000 000 сўмга сотгани ва "қора бозор"да уни бир неча дақиқада 10 000 АҚШ долларига алмаштириб, Тошкентда — Э. Рўзибоевнинг коттежи олдида Р. Ҳамроқуловнинг қўлига тутқазганини таъкидлайди. Бинобарин, бу кўргазманинг шундоққина ёлғон эканлиги кўриниб турибдики, терговчи буни эътиборга олиши лозим эди. Биринчидан, Ҳабиба Аъзамованинг уйига бир кун (!) ичида харидор топила қолганини тасодифга йўйганимизда

жон ака яшовчи маҳалла қўмитасининг муҳри ва қўмита котибаси М. Атаджанованинг имзоси билан тасдиқланган тилхатнинг сохталигини суд-хатшунослик экспертизаси аниқлаган. Тилхатдаги ҳуснихат Икромжон Ибрагимовга тегишли эканлигини, имзони эса аниқлашнинг иложи йўқлигини кўрсатган. Шундай бўлса-да, тергов бу ҳолатни айблов сифатида тан олаверган.

Азбаройи адолатсизликлар гирдобида қолиб кетган пенсионер терговлар мобайнида шифохонада ётганига қарамай терговчининг дўқпўписалари билан касалхонадан чиқариб юборилди ва прокурор санкцияси билан 20 кундан ортиқ қамаб қўйилди. Шундан сўнг ишни 2003 йилнинг 11 декабрида кўриб чиққан жиноят ишлари бўйича Учкўприк туман суди Р. Ҳамроқуловни Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 168-моддаси 3-қисми "а" ва 177-моддаси 3-қисми "а" бандлари билан айбли топиб, амнистия қўллаш билан жазодан озод қилди. Ишни 2004 йилнинг 12 мартида кўриб чиққан жи-

Албатта, бинонинг пойдевори қийшиқ бўлса, унинг бир кун келиб қулаши муқаррар. Шундай бўлди ҳам. Сувни лойқалатиб келган Икромжон Ибрагимов ва жабрланувчимизнинг акаси Улуғбек Аъзамовлар навбатдаги товламачиликлари учун шу йилнинг 13 майида Қўқон шаҳар жиноят ишлар бўйича судининг ҳукми билан узоқ муддатга озодликдан маҳрум қилиндилар. Жабрланувчининг укаси Ойбек Аъзамов ҳамда келини айнан фирибгарликлари учун узоқ муддатли қамоқ жазосини ўташмоқда. Бу ҳақда вилоятдаги обрўли нашрлардан бири бўлган "Адолат йўли" газетасида ҳам "Бузоқнинг югургани сомонхонагача" сарлавҳали салмоқлигина мақола чоп этилган. Энди айтингчи, гувоҳу жабрланувчиларнинг ўзлари фирибгар бўлсалар, боз устига, жабрланувчининг Р. Ҳамроқуловга 10 000 АҚШ доллари берганини кўрган, "кўрдим" деб бемалол айта оладиган гувоҳ бўлмаса, кекса бир одамни фирибгарликда айблаб бўлармикан?! Ҳамма гап ана шунда.

Абдураҳмон ТАШАНОВ,
журналист